

HABILITATION THESIS

[RO]

CLAUDIU-LUCIAN TOPOR

Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași

Facultatea de Istorie

**Între alianță și înfruntare.
Relațiile Imperiului German cu Regatul României
de la sfârșitul războaielor balcanice (1913)
la anii Marelui Război (1914–1918)**

[EN]

CLAUDIU-LUCIAN TOPOR

"Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Faculty of History

**Between alliance and confrontation.
The German Empire's relations with the Romanian Kingdom
from the end of the Balkan Wars (1913)
to the years of the Great War (1914–1918)**

Cuprins

I. Acumulări profesionale și direcții de cercetare	
I.1. Prezentarea carierei și ilustrarea contribuțiilor științifice	1
I.2. Investigarea istoriografiei și a surselor documentare	8
II. Politica Germaniei față de neutralitatea României (1914–1916)	35
II.1 Alianța fără aliați. Drumuri diferite la începutul războiului	35
II.2 Criza din iulie 1914. Atitudini la Berlin și București	40
II.3 Interpretarea germană a neutralității românești	48
III. Belligeranța germano-română (1916–1918)	56
III.1. Întreruperea relațiilor diplomatice între Berlin și București	57
III.2. Preludiul înfruntării militare. Români din Germania și germanii Vechiului Regat	62
III.3. Armatele, războiul și ocupația inamicului german	69
IV. Armistițiul de la Focșani (1917) și încheierea păcii separate (1918)	76
IV.1. Încetarea focului și tratativele în jurul ieșirii din război	82
IV.2. Chestiunea dinastică și semnarea păcii de la București	84
IV.3. Unirea Basarabiei cu Regatul României	95
V. Concluzii	102
VI. Abilități dobândite și planuri pentru viitoarea carieră	104
Izvoare și bibliografie	111

Table of Contents

I. Professional achievements and research directions	
I.1. Career presentation and illustrations of the scientific contribution	1
I.2. Investigating historiography and document sources	8
II. German policies in relation to Romania's neutrality (1914–1916)	35
II.1 An alliance without allies. Separate ways at the beginning of the war	35
II.2 The crisis in July 1914. Attitudes in Berlin and Bucharest	40
II.3 The German interpretation of Romania's neutrality	48
III. The German-Romanian belligerence (1916–1918)	56
III.1. The breach of diplomatic relations between Berlin and Bucharest	57
III.2. The prelude to military clashes. The Romanians living in Germany and the Germans living in the Old Kingdom	62
III.3. The armies, the war, and the German enemy occupation	69
IV. The armistice in Focșani (1917) and the separate peace treaty (1918) ...	76
IV.1. The ceasefire and the negotiations for exiting the war	82
IV.2. The dynasty question and the Bucharest peace treaty	84
IV.3. The unification of Bessarabia and the Romanian Kingdom	95
V. Conclusions	102
VI. Acquired abilities. Career plans	104
Sources and bibliography	111

REZUMAT

După „Independență” (1878) și „Regat” (1881), politica României s-a orientat către o alianță strânsă cu puterile germane. Dar alianța, care garantase securitatea granițelor vreme de peste 30 de ani, s-a frânt dureros în anii războiului din 1914. Urmele beligeranței germano-române s-au stins cu greu. În luna februarie 1921, restabilirea relațiilor diplomatice între cele două țări n-a estompat semnificativ deosebirile grave legate de percepția războiului. La un secol distanță, întâmplările din război mai reclamă „pacificări” dependente de perspectiva noastră istorică recentă.

Prezenta teză de abilitare analizează politica Germaniei în Europa de Sud-Est la începutul secolului XX. Ea reflectă cercetările mele din ultimii ani, când am încercat să ofer un nou tip de reflecție pe seama temelor majore ce au preocupat în aceeași epocă și diplomația românească. Această abordare reasează imperativele politicii externe românești în paradigma confruntării puterilor europene, dominată în acei ani de influența crescută a Germaniei în afacerile continentale. Am scris întâi o teză de doctorat (*Germania, România și războaiele balcanice, 1912–1913*), unde am reflectat asupra importanței României în proiectele balcanice ale diplomației germane. Rămânea de atunci inevitabil puțin explorată și conjunctura internațională care, după aparenta pacificare a Balcanilor, a tensionat decisiv relațiile diplomatice dintre Berlin și București. Am avut ocazia să aprofundez escaladarea acestor tensiuni într-un nou proiect de cercetare intitulat *Germania, Romania și Marele Război (1914–1918). Discurs istoric, metafora politica și instrumente ale diplomației*. Proiectul acela propunea o abordare constructivă asupra conduitei politico-diplomatice care definise angajamentele Germaniei față de România la începutul Primului Război Mondial. Exista o certă linie de continuitate cu proiectul doctoral, dar apăruseră la orizont și noi provocări remarcabile. Încercasem să înțeleg metamorfoza discursului politic și schimbarea atitudinii diplomației germane față de România în împrejurări istorice complicate pentru întreaga Europă. La origine intenționam să investighez doar interacțiunea politică dintre două entități statale cu obiective diametral opuse, care își schimbaseră, într-un timp relativ scurt, aspirațiile fundamentale și percepțiile reciproce, în sensul că trecuseră de la o diplomație a alianțelor la diplomația stării de război. Am descoperit, însă, tocmai aici o altă miză fundamentală a cercetărilor. Mi-am redefinit prioritățile încercând a recompune tabloul războiului între români și germani. Intervenția armată împotriva Austro-Ungariei din 14/27 august 1914 a

însemnat implicit și războiul României împotriva Germaniei lui Wilhelm al II-lea. Repede s-a ajuns la încrucișarea baionetelor, cu secvențele ei încrâncenate, mai greu de înțeles reflectând după trecutul îndepărtat (acolo nici urmă de rivalități istorice între cele două popoare), dar lesne de anticipat după „evoluțiile” ostile din anii neutralității. Am putut, astfel, lesne observa că, dincolo de amestecul beligeranților, dincolo de prezența misiunilor militare străine și de strategia comandamentelor aliate, bătăliile dintre români și germani și-au păstrat nealterată nota lor specifică. Nu doar că germanii, prezenți mereu în focul luptelor, au fost în puncte cheie superiori numeric aliaților, dar contribuția lor la reușita campaniei din 1916 s-a dovedit decisivă. Cercetările au pornit de la ipoteza unui război de coaliție, purtat undeva în proximitatea Rusiei țariste, dar au sfârșit prin a reflecta experiența istorică a unui conflict autonom, la a cărui desfășurare își aduseseră o contribuție însemnată militari provenind din medii culturale diversificate. Am constatat, totodată, că războiul început de români în 1916 n-a schimbat semnificativ viața obișnuită a germanilor. În Berlin, localurile erau încă pline de viață. Pe străzile orașului se înșirau teatre, biblioteci, expoziții de artă, temple ale muzicii și muzee istorice. Viața își urma cursul firesc. Mii de oameni mișunau ca într-un furnicar imens, purtând pe umeri misiunea muncii neobosite care ridica poporul german. Viața românilor a fost, însă, cu certitudine bulversată de război. Oamenii obișnuiți aveau în față imaginea unei țări nepregătite să facă față unor enorme provocări. Despre lipsa de prevedere a guvernanților, despre carențele administrative, corupție și servilism, despre lipsurile populației și dramele refugiului, despre dezorganizarea serviciilor armatei, despre „cealaltă” față a războiului am căutat să scriu mai pe larg. Am atins, astfel, unul din obiectivele mai vechi asumate în cercetările mele. Anume, acela de a surprinde tranziția societății românești de la o epocă de relativă stabilitate și progres către una nouă, marcată de incertitudini și convulsii.

Perioada parcursă din momentul finalizării proiectului doctoral mi-a înlesnit dobândirea de noi abilități și cunoștințe profesionale în câmpul investigațiilor istorice. Am lărgit considerabil, în acești ani, baza de documentare a cercetărilor mele. De la prevalența „explorării” corespondenței diplomatice am trecut către noi eșantioane de izvoare specifice istoriei sociale și ulterior celei militare. Literatura autobiografică mi-a oferit perspectiva unor analize aprofundate în ecoul percepțiilor războiului și nu doar în sfera deciziilor politice care influențează cursul istoriei. Cercetările privind războiul germano-român m-au obligat să mă lărgesc nu doar spectrul documentării, mai cu seamă prin includerea arhivelor militare în aria investigațiilor istorice, ci și unghiul de abordare metodologică. Aveam de ales între

clasica istorie militară (istorisirea marilor bătălii și parcurgerea biografiei comandanților aflați în fruntea trupelor) și noua istorie militară care a inclus în ultimele decenii viața de front (inclusiv ipostaza "frontului de acasă") și impactul războiului asupra societății în spectrul larg al cercetărilor. Am ales viziunea noii istorii militare fiindcă în această abordare a beligeranței germano-române (subiectul de referință al cercetărilor mele în ultimii ani) am decis că trebuie ascultată și vocea celor care aproape tăcuseră de-a lungul unui veac plin de evenimente semnificative. Izvoarele timpului m-au îndemnat la reconstituirea trecutului mărunț. Anonimii istoriei (soldații din tranșee, medicii, preoții, dezertorii, refugiații, trădătorii, etc) au fost chemați și ei să vorbească, mai cu seamă după rolul nescris jucat în povestea războiului. A rezultat astfel o istorie diplomatică orientată către pregătirea războiului, iar mai apoi o istorie a războiului străbătută periodic de inițiative diplomatice. Câteva concluzii s-au desprins din aceste cercetări: neutralitatea românească și-a epuizat progresiv argumentele ca urmare a eșecului diplomației germane de a-și consolida ascendentul politic dobândit în perioada războaielor balcanice; decidenții români cunoșteau amănunțit capacitatea de ripostă a armatei germane și probabilitatea crescută a implicării Reich-ului în războiul din Carpați, dar au acționat precipitat acordând întâietate acordurilor politice cu Antanta în dauna înzestrării corespunzătoare a armatei; ocupația militară germană n-a reprezentat doar un regim de spoliere a resurselor economice românești ci și o alternativă politică, girată de o parte a germanofililor autohtoni, în vederea reconstrucției și refacerii țării distrusă de război; unirea Basarabiei cu România a fost consecința unui compromis politic și s-a înfăptuit sub "protecția" baionetelor germane profitându-se de dispoziția favorabilă a Berlinului în timpul negocierii clauzelor tratatului păcii de la București; chestiunea dinastică în 1918 s-a reglementat cu prețul acceptării ideii negocierilor și a semnării preliminariilor păcii de la Buftea de către delegații regelui Ferdinand căzut definitiv în dizgrația germanilor.

SUMMARY

After setting its sights on "Independence" (1878) and "Kingdom" (1881), Romania shifted its focus towards a close alliance with the German powers. But the alliance, which had guaranteed the security of its borders for over 30 years, broke down painfully in the years of the war of 1914. The consequences of the German-Romanian belligerence took a long time to die down. In February 1921, the reestablishment of diplomatic relations between the two countries did not contribute significantly to erasing the serious differences in the perception of war. One century later, war stories still claim "pacifications" based on our recent perspective on history.

This habilitation thesis analyses Germany's policies in South-East Europe in early 20th century. It illustrates the research I have carried out in recent years, and my attempts to provide a new type of reflection on the major themes that were of concern to the Romanian diplomacy of that era. This approach resets the imperatives of Romania's foreign policy in the paradigm of the clash between the European powers, dominated at the time by Germany's growing influence on continental affairs. I have written first a PhD thesis (*Germania, România și războaiele balcanice, 1912–1913 / Germany, Romania and the Balkan Wars, 1912–1913*), in which I was reflecting on Romania's importance in the Balkan projects of the German diplomacy. Inevitably, one of the themes less explored in the paper remained the international context, which, after the apparent pacification of the Balkans, had put decisive pressure on the diplomatic relations between Berlin and Bucharest. I had the opportunity to analyse in more detail the escalation of these tensions in another research project, with the title *Germania, România și Marele Război (1914–1918). Discurs istoric, metafora politică și instrumente ale diplomatiei (Germany, Romania and the Great War (1914 - 1918). Historical discourse, political metaphor and diplomatic instruments)*. This project proposed a constructive approach of the political-diplomatic conduct that had defined Germany's commitments to Romania at the start of World War I. There was a definite continuity with the doctoral project, but new and remarkable challenges had arisen meanwhile. I was trying to understand the metamorphosis of the political discourse and the attitude changes of the German diplomacy in relation to Romania in a historical context that was complex for the entire Europe. I had set out originally to investigate solely the political interaction between two state entities with totally opposite objectives, but which had changed, in a relatively short interval

of time, their fundamental aspirations and their mutual perception, shifting from alliance diplomacy to war diplomacy. Precisely here I discovered, however, another fundamental premise for research. I redefined my priorities and attempted to recompose the picture of war between Romanians and Germans. The 14/27 August 1916 armed intervention against Austria-Hungary implicitly meant Romania waging war against Wilhelm's Germany. It did not take very long for the troops to cross bayonets, creating terrible episodes, which were difficult to understand in light of the distant past (devoid of any trace of historical rivalry between the two peoples), but easily anticipated after the hostile developments in the neutrality years. I could thus observe easily that, aside from the mix of belligerents, aside from the presence of foreign military missions and from the strategies of the allied commands, the battles between Romanians and Germans preserved unaltered their specific note. Not only were the Germans, always present in the middle of the fray, superior in numbers to the allies, but their contribution to the success of the 1916 campaign had been decisive. The research started from the assumption of a coalition war, waged somewhere in the neighbourhood of Russia, but ended by reflecting the historical experience of an autonomous conflict, to which officers from diverse cultural backgrounds had brought their significant contribution. I also found that the war that Romania embarked on in 1916 did not significantly change the German's way of life. In Berlin, bars and restaurants were still animated. The city streets were lined with theatres, libraries, art exhibitions, temples of music and history museums. Life went on as usual. Thousands of people were milling about in a huge anthill, carrying on their shoulders the mission of the tireless work supporting the German people. The life of Romanians, on the other hand, was shattered by the war. Ordinary people were looking at the image of a country unprepared for facing enormous challenges. It is about the government's lack of foresight, about the shortcomings of the administration, about corruption and servility, about the scarcity endured by the population and the dramas of exile, about the lack of organisation in the army, about this "other side" of the war that I have tried to write in detail. I have thus reached one of the objectives I had set earlier in my research: to capture the transition of Romanian society from an era of relative stability and progress to a new one, fraught with uncertainty and turmoil.

The period that followed the finalisation of the doctoral thesis has allowed me to acquire new abilities and knowledge in the field of historical investigation. During these years I expanded considerably the documentation basis of my research. From the prevalence of "exploring" diplomatic correspondence I transitioned to new

samples of sources specific to social, and later to military history. Autobiographic literature has provided me with the perspective of in-depth analyses of the echoes of war perceptions, and not only in the sphere of political decisions influencing the course of history. The research regarding the German-Romanian war has forced me to broaden not just the spectrum of my documentation, mainly by including military archives in the area of historical investigation, but also to change my angle of approach. I had to choose between classic military history (recounting the great battles and detailing the biography of the commanders leading the troops) and the new military history, which in recent decades has included in the wider spectrum of research life on the frontline (including the "home front") and the impact of war on society. I chose the vision of the new military history, as this particular approach of the German-Romanian belligerence (the topic of reference of my research of late) has made me understand that we need to also listen to the voices of those who have remained silent throughout a century of significant events. The sources of that time have determined me to reconstruct the "little" past. The anonymous characters of history (soldiers in the trenches, physicians, priests, deserters, refugees, traitors etc.) have been called to the podium, especially since they had had an unwritten part in the story of war. The result was a diplomatic history oriented towards preparing for the war, and later on a history of the war periodically crossed by diplomatic initiatives. Several conclusions came out of this research: Romania's neutrality progressively ran out of arguments as a result of the failure of the German diplomacy to strengthen its political ascendant acquired during the Balkan Wars; the Romanian decision-makers had detailed knowledge of the German army's capacity for riposte and of the great probability that the Reich would be involved in the war in the Carpathians, but they acted hastily, placing the political agreements with the Entente above the need to appropriately equip the army; the German military occupation did not mean only a regime that pillaged Romania's economic resources, but also a political alternative, underwritten by part of the local Germanophiles, aiming to rebuild and reconstruct the country after the war destruction; the unification of Bessarabia with Romania was the consequence of a political compromise, effected under the "protection" of German bayonets and taking advantage of Berlin's favourable disposition during the negotiation of the clauses of the Bucharest Peace Treaty; the dynastic question was solved in 1918, the price being the agreement on the idea of negotiation and the closing of the peace preliminaries in Buftea by King Ferdinand's delegates, by that time completely out of favour with Germany.

